

TASNÁDI-SÁHY PÉTER

Növekedés

ESSZÉ Növekedés; legnagyobb lobogónkon ez a felirat díszel, minimum az ipari forradalom óta.

Többet, gyorsabban évről évre.

Több autó, több vásárlás, több turista; növekszünk.

Kevesebb autó, kevesebb vásárlás, kevesebb turista; válság. Angolul, szemléletesebben: depression, szó szerint „nyomás-hiány”, járulékos tartalmak: leeresztett lufi, kedélybetegség.

Logikus következtetés: ha a fejlődés hiánya depresszió, akkor a növekedés presszió, nyomás.

A nyomás, a fizikában, úgynevezett intenzív mennyiség, ami azt jelenti, hogy a termodinamikai rendszer adott pontjára (részére) vonatkozik, a rendszer egészéről – önmagában – nem mond semmit. Az egyensúlyhoz való viszonyról – önmagában – nem mond semmit.

Érdekes kitérő, vagy lehet, mégsem az: a Gay-Lussac-törvény kimondja (ideális gázokra), hogy a nyomás és a hőmérséklet között egyenes arányosság áll fenn. Nagyobb nyomás, magasabb hőmérséklet. Gyorsabb növekedés, magasabb hőmérséklet.

A nyomás növelhető az erő (mozdító, gyorsító hatás) növelésével, vagy az erőnek kitett felület csökkentésével. A növekedés fokozható nagyobb nekiveselkedéssel és az élet elaproszásával; több autó, több vásárlás, több turista.

Ha még mindehhez hozzávesszük, hogy a növekedést számokban, legtöbbször pénzben fejezzük ki, amely nem csak általános, de általánosító értékmérő is, kimondhatjuk: a növekedésnek nincsen minőségi követelménye, mint ahogy

TASNÁDI-SÁHY PÉTER (1981, Budapest) író, dramaturg, színházrendező, a Várad folyóirat irodalomrovatának szerkesztője. 2010-ben jelent meg indiai élményei alapján írott naplója **Hidd el, ez Delhi!** címmel, első novelláskötete (**A Békaember legendája**) 2014-ben látott napvilágot. Rövidprózát, színpadi szövegeket publikál. 2012-ben elnyerte az **Élet és Irodalom** tárcanovella-pályázatának fődíját. **Nagyvárado**n él.

korlátja is csak az, hogy mennyit bír el az anyag (mikor pukkan ki a lufi).

A növekedés, mint a nyomás a fizikában, mennyiségi, nem jelent garanciát a minőségre, csak annyit tudunk, hogy egyre nagyobb növekedés mellett egyre több minden mozog, gyorsul körülöttünk.

Minden évben vannak gazdasági célkitűzések, tervek, beszélnek a közgazdászok egyensúlyi növekedésről, fenntartható növekedésről, de arról senki sem beszél, hogy mi a cél, med-

dig kell nőni, mikor lesz elég. Eddig nővünk és nem tovább. A növekedésnek mindig egy-egy újabb (ingatlan-, dotcom-) válság, összeomlás, lufipukkanás vet véget, sosem az önkorlátozás, sosem az „elég”.

Hozzávetőleg i. e. 5500 és i. e. 2750 között, nagyjából épp a mai Románia, Moldova és Ukrajna területén élt agrártársadalomnak (Cucuteni kultúra) volt egy érdekes szokása: 60-80 évenként módszeresen felgyújtották, majd újraépítették a településeiket. Volt, ahol 13 ilyen „újrakezdés” nyomait fedezték fel a tudósok. Az okokról nincs konszenzus. Akár azt is feltételezhetjük, hogy ezek a hajdani emberek tudták, mennyi az elég, vagy csak még elég közel éltek a természethez, hogy mintaként szolgáljon a társadalmi berendezkedéshez.

A mag kihajt, a növény kifejlődik, virágzik, magot termel, aztán elhervad.

A tojásból a madár kikel, kifejlődik, fészket rak, tojást rak, fiókat nevel, elpusztul.

Az ember születik, felnő, (utódokat nevel), meghal. Mindez felölel körülményektől függően 60-80 évet...

A természetben a fejlődés nem száguldás egy végtelen (szám)egyenesen, hanem kör, ciklus.

Nem A-ból B-be tart, főleg nem az akárhonnan a ki tudja hova, sokkal inkább kibontakozás, kiteljesedés, mely nem felejt el visszatérni önmagába.